

У зв'язку з цим, суб'єктом злочину, передбаченого ст. 136 КК України, не можна визнавати медичного працівника, на якого відповідними правилами покладається обов'язок надати допомогу потерпілому.

Відмінними є також ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. При ненаданні допомоги хворому медичним працівником, психічним ставленням винного повинно охоплюватися передбачення можливості настання тяжких наслідків. На відміну від цього, законодавець не робить додаткових вказівок щодо усвідомлення винним тих чи інших моментів при ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Утім, відповідно до змісту диспозиції ч. 1 ст. 136 КК України, винний повинен усвідомлювати, що потерпілий перебуває в небезпечному для життя стані, а відтак, існує можливість настання смерті потерпілого.

Александренко О.В., професор кафедри
досудового розслідування НАВС, к.ю.н.,
доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СЕРІЙНИХ ВБИВЦЬ

Необхідність ефективної боротьби із серійними вбивствами, у тому числі серійними сексуальними вбивствами, та їх попередження, ніким не ставиться під сумнів. Важливою обставиною, здатною якщо не попередити скоєння таких злочинів, то надалі виключити вчинення їх особами, вже засудженими за ці діяння, є правильний підхід до питання кримінальної відповідальності серійних вбивць.

Складність мотиваційної сфери серійного сексуального вбивці відрізняє його від інших осіб, що скоюють сексуальні злочини, і від інших серійних вбивць. Мотиви серійних сексуальних вбивць становлять комплекс різних переживань, викликаних сексуальними проблемами і внутрішніми

психологічними конфліктами (гнів, ненависть, помста та ін.). Метою сексуального вбивства є вирішення зазначених проблем і конфліктів – тобто досягнення стану психосексуального задоволення. Ці особливості відрізняють дану категорію вбивць від інших, які вбивають жертву, наприклад, під час або після вчинення зґвалтування, щоб полегшити скоєння злочину або приховати його.

Вказані особливості серійних сексуальних вбивств обумовлюють труднощі їхньої кримінально-правової кваліфікації, у зв'язку з чим підхід до неї необхідно змінити. На практиці слідчі ці злочини звичайно кваліфікують за п.п. 10, 13 ч. 2 ст. 115 КК України і, в залежності від конкретних обставин, за ст.ст. 152, 153, 297, 185, 186, 187 КК. Слід зазначити, що п. 10 ч. 2 ст. 115 КК не охоплює всієї мотиваційної сфери серійних маніяків, тому слід доповнити його вказівкою на вбивство, «...поєднане з іншими насильницькими діями у зв'язку із психосексуальними переживаннями злочинця». Тоді відпаде необхідність у застосуванні статті 297 КК, яка передбачає відповідальність за наругу над тілом, під яку можна віднести характерні для серійних сексуальних вбивць маніпуляції з тілом (посмертна ампутація частин і органів та ін.).

Термін «серійність» давно використовується в слідчій практиці та в криміналістичній літературі. Проте, у Кримінальному кодексі України як кваліфікуюча ознака «серійність» відсутня, що ускладнює правову кваліфікацію серійних вбивств. Терміни «повторність» і «сукупність» (ст.ст. 32-33 КК), не розкривають поняття «серійності» як більш небезпечного «повторення» злочинів, пов'язаних єдиним мотивом. Близьким за змістом є поняття «неодноразовість», яке також не використовується законодавцем. Тому слід передбачити цю ознаку в ч. 2 ст. 115, або ввести в Кодекс нову статтю «Сексуальне вбивство», у якій передбачити всі ознаки і особливості цього діяння, що значно спростило б його кваліфікацію, зробивши непотрібним використання цілого ряду пунктів ст. 115 та інших статей Кодексу.

Також було б доцільним внести в статтю 67 Кодексу в якості обтяжуючих покарання обставин також «вчинення злочину з

корисливих або інших низьких мотивів», як це було в п. 4 ст. 41 КК України (1960 року). Це дало б можливість застосувати до серійних вбивць зазначену обставину і посилити покарання.

У зв'язку із суспільною небезпекою і підвищеним рецидивом даного виду злочинності, серійним сексуальним вбивцям не повинно призначатися інше покарання, крім довічного позбавлення волі. До них не слід застосовувати також п. 3 ч. 3 статті 81 КК, оскільки про виправлення цих злочинців не можна судити по їх ставленню до праці, зовні сумлінній поведінці, і дотриманню режиму у кримінально-виконавчій установі.

Запропоновані доповнення до діючого Кримінального кодексу України дозволять правильно кваліфікувати серійні (у тому числі сексуальні) вбивства і дозволять посилити кримінальну відповідальність за їх скоєння.

Гринь О.Д., к.ю.н., доцент кафедри загальноправових дисциплін та міжнародного права ОНУ ім. І.І. Мечнікова

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕНАЛЕЖНЕ ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ, ЩО СПРИЧИНИЛО ЗАРАЖЕННЯ ОСОБИ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ ЧИ ІНШОЇ НЕВИЛКОВОЇ ІНФЕКЦІЙНОЇ ХВОРОБИ

Незважаючи на значний прогрес у медицині, на сьогоднішній день ніхто не може гарантувати обов'язкову успішність лікування, оскільки кінцевий результат медичного втручання залежить від безлічі чинників: від об'єктивних обставин, професіоналізму лікаря та і від самого пацієнта.

Тому має місце необхідність у належному юридичному вирішенні питань, пов'язаних з відповідальністю медичних працівників за діяння, вчинені ними під час виконання своїх професійних обов'язків.